

ธรรมมิตรภาพ

พระอาจารย์สงบ มนสฺสฺนโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๔

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ ตั้งใจฟังธรรม

วันนี้วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา วันมหาปวารณา วันสำคัญพระพุทธศาสนาเพราะ
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเผยแผ่ธรรม สัจ
ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำให้ผู้ที่มีหุนีตา ผู้ที่มีบุญมีอำนาจวาสนาได้
พยายามศึกษาค้นคว้า แล้วพยายามประพฤติปฏิบัติขึ้นมาจนเป็นคนละสงฆ์

ถ้าเป็นคนละสงฆ์ขึ้นมา เห็นใหม่ เวลาสงฆ์ วันมาฆบูชา โอวาทปาฏิโมกข์ เราจะทำแต่
คุณงามความดี เราไม่ทำความชั่วใดๆ ทั้งสิ้น เราไม่ทำความชั่วใดๆ ทั้งสิ้น เราจะทำคุณงาม
ความดี ทำหัวใจให้ผ่องแผ้ว

นี่เวลาแสดงโอวาทปาฏิโมกข์กับพระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์ พระอรหันต์ พระอรหันต์เวลา
เข้าพรรษา ออกพรรษา พระอรหันต์เพราะเข้าพรรษา ออกพรรษาเหมือนกัน เวลาเข้าพรรษา
ออกพรรษาไป

เวลาเข้าพรรษานะ ผู้ที่เอหิภิกขุ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบวชให้ ถ้ายังไม่
สิ้นสุดแห่งทุกข์ เวลาผู้ที่ได้ฟังธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระสารีบุตร พระโมค
คัลลานะ ได้ฟังธรรมจากพระอัสสชิมาเป็นพระโสดาบัน แล้วมาบวชกับองค์สมเด็จพระ

สัมมาสัมพุทธเจ้า เอหิภิกขุ “เธอบวชมาจงเป็นภิกษุมาเถิด และทำถึงที่สุดแห่งทุกข์” สิ่งที่คุณที่สิ้นกิเลส เห็นไหม

“เธอจงเป็นภิกษุมาเถิด เธอจงเป็นภิกษุมาเถิด”

เวลาบวชมาแล้ว จิตใจของคนที่ยังไม่ถึงที่สุดแห่งทุกข์ เวลาจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา มันก็ต้องมีเหตุมีผลในการประพฤติปฏิบัตินั้น ในการประพฤติปฏิบัตินั้นให้มันเป็นสัจจะเป็นความจริง นั้นเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมา เวลาเข้าพรรษาถึงได้อธิษฐานพรรษา อธิษฐานพรรษาแล้วเขาจะประพฤติปฏิบัติของเขาจนถึงที่สุดแห่งทุกข์ เวลาออกพรรษา ถ้าไปจำพรรษาที่ใด มีความกระทบกระทั่งเกี่ยวกับสิ่งใด เวลาออกพรรษาแล้วมหาปวารณาฯ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ปวารณาต่อกัน

เวลาพระเทวทัตจะขอกปกครองสงฆ์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “แม้แต่พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ เป็นอัครสาวกเบื้องซ้ายและเบื้องขวา เรายังไม่ให้ปกครองเลย” เรายังไม่ให้ฯ ให้สงฆ์ปกครองสงฆ์ ถ้าให้สงฆ์ปกครองสงฆ์ เวลาปวารณาต่อสงฆ์ด้วยกัน อานิสงส์

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้ว เวลาทำสังคายนา พระอรหันต์ ๕๐๐ องค์ รอพระอรหันต์อยู่นั้น เพราะว่าพระอรหันต์เป็นพระโสดาบันอยู่ใน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพยากรณ์ไว้แล้ว “อีก ๓ เดือนข้างหน้า เขาจะมีการสังคายนา เธอจะได้เป็นพระอรหันต์ในวันนั้น” รอพระอรหันต์อยู่ เวลาพระอรหันต์ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา “องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าเราจะได้เป็นพระอรหันต์ในอีก ๓ เดือนข้างหน้า นี้ก็ครบ ๓ เดือนแล้ว สมบุคสมบันประพฤติปฏิบัติ พยายามเข้มข้นจนขวนขวายกระทำของตน ไม่ได้เป็นพระอรหันต์สักที”

เพราะมีตัวตนของตน เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพยากรณ์ไว้ เพราะพยากรณ์มันก็ยึดค่านั้น แล้วค่านั้นมันจะเป็นพระอรหันต์ขึ้นมาได้อย่างไร

เวลามันจะเป็นพระอรหันต์ขึ้นมา มันก็เป็นด้วยอาสาชวักขยญาณ ด้วยมรรคญาณในหัวใจของตน เวลาปล่อยวางธุระทั้งสิ้น สิ่งทีองศ์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพยากรณ์ไว้แล้วว่ามันต้องเป็นอย่างนั้นจริงๆ แต่มันยังไม่เป็น มันไม่เป็นเพราะอะไร มันไม่เป็นจากเรา มันไม่เป็นจากเกิดมรรคเกิดผลขึ้นมาในหัวใจของตน

เวลาทอดธุระวางนั้น วางเพราะอะไร เพราะมันเข้มขัน มันกดดัน มันทำได้เต็มที่แล้ววางใจ เราจะขอพักผ่อน เอนตัวลงพักผ่อน พอเอนตัวลง มันเป็นข้อเท็จจริง ทางสายกลาง ทางสายเอกในพระพุทธศาสนา สิ่งทีองศ์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพยากรณ์ไว้แล้ว เราก็เกาะตรงนั้นไว้

ดูสิ ดูกิเลสสิ ดูความรู้สึกของคนสิ นี่พระโสดาบันนะ พระโสดาบัน พระโมคคัลลานะ พระสารีบุตรเป็นพระโสดาบัน มาบวชกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสัปปะหงกโกก่งวง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปโดยฤทธิ์เลย “โมคคัลลานะ ถ้าเธอง่วงเหงาหาวนอนนัก ให้แหงนหน้าดูดาว ให้เอาน้ำลูบหน้า ให้ตรึกในธรรม แล้วถ้ามันง่วง มันไม่หายก็นอนซะ นอนแล้วตื่นขึ้นมาค่อยปฏิบัติ” นี่พระโสดาบัน

นี่ก็เหมือนกัน พระอานนท์ก็เป็นพระโสดาบัน พระโสดาบันสักกายทิฏฐิ วิจิกิจจา สีสัพทปรามาสขาดเด็ดขาด ไม่ถือมงคลตื่นข่าวแน่นอน ไม่ถือมงคลตื่นข่าว ไม่นับถือนอกพระพุทธศาสนา ไม่ปลื้มแวงไปใดๆ ทั้งสิ้นเลย แต่! แต่สกิทาคามี อนาคามี พระอรหันต์ มันยังไม่ได้ แล้วกิเลสอย่างละเอียด อย่างละเอียดที่เราไม่เคยรู้จัก เราคิดว่า เราเห็นหน้ามันไม่ได้ พอองค์สมเด็จ-พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพยากรณ์ไว้แล้วก็ยึดติดอันนั้นไว้ เวลาทอดธุระๆ วางเวลาเป็นความจริง ความจริงเป็นความจริงของตน เวลาสำเร็จเป็นพระอรหันต์

เวลาทำสังคายนา พระอรหันต์ ๔๙๙ องค์ ร้องค์สุดท้าย แล้วเวลาพระอานนท์สำเร็จเป็นพระอรหันต์ ดำดินไผ่ขึ้นมาท่ามกลางคณะสงฆ์ที่ทำสังคายนา คณะสงฆ์ทั้งหมดเข้าใจได้ว่าพระอานนท์เป็นพระอรหันต์แล้ว พระอรหันต์ ๕๐๐ องค์ทำสังคายนา กัน แล้วถือกันเป็นธรรมและวินัย เป็นเถรวาท เป็นต้นแบบในการประพฤติปฏิบัติของชาวพุทธในเถรวาท ในสิ่งที่ถือพระ

อรหันต์ ๕๐๐ องค์นั้นเป็นที่ตั้ง ถือตามคติธรรมของพระอรหันต์ ๕๐๐ องค์ที่คำสั่งคายนากันไป
 ใจ นี่พระอรหันต์ๆ เวลาเป็นพระอรหันต์ขึ้นมาแล้ว

สิ่งที่ว่าเวลาเข้าพรรษาแล้ว เข้าพรรษาแล้วอย่างอธิษฐานพรรษา ออกพรรษาแล้วยัง
 ปวารณาต่อกัน ปวารณาต่อกันเพราะคณะสงฆ์ปกครองคณะสงฆ์ คณะสงฆ์ปกครองคณะสงฆ์
 เวลาเผยแผ่ไปแล้วผู้ที่บวชขึ้นมาแล้วมีอำนาจวาสนามากน้อยขนาดไหน เขาจะทำของเขาได้
 จริงจังมากน้อยขนาดไหน นี่ธรรมวินัย ธรรมวินัยเป็นศาสดาของเรา

วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ถ้าวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาเนะ เวลาเผยแผ่มา
 เห็นไหม เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านประพฤติปฏิบัติของท่านขึ้นมาก็ตามความจริงของ
 ท่าน แต่ตามความจริงของท่าน สังคมสะเปะสะปะกันมาก สังคมปล่อยปละละเลย สังคมไม่
 เชื่อว่ามั่นมีมรรคมีผล

แต่ไม่เชื่อว่ามีมรรคมีผล ภิกษุบวชมาก็บวชมา บวชมาเพื่อค้าชูสีบทอดพระพุทธศาสนา
 บวชมาเพื่อสีบทอดพระพุทธศาสนาให้มีพระสงฆ์ ให้เป็นสมมุติสงฆ์ อยู่ท่ามกลางมีพระพุทธ
 พระธรรม พระสงฆ์ ให้สมบูรณ์แบบเท่านั้น คุณ เวลาไปในปัจจุบันนี้วัดวาที่ไม่มีพระๆ เขา
 อยากจะมีพระมาก แล้วมีพระ มีพระมาแล้ว พระจะประพฤติปฏิบัติอย่างไรก็แล้วแต่ เขาก็ยอม
 จำนน เขาก็อยากให้มีพระอยู่อย่างนั้น เพราะอะไร เพราะวัดก็ต้องมีพระเป็นผู้ประกอบพิธีกรรม
 ในพระพุทธศาสนา

อันนี้ก็เหมือนกัน เข้าพรรษา ออกพรรษา มันเป็นวินัยกรรม วินัยกรรมพระต้องทำ มีการ
 กระทำ วินัยบังคับให้ทำอย่างนั้น พระพุทธศาสนาเรา เห็นไหม เวลาเราเป็นชาวพุทธ ตั้งแต่เกิด
 เกิดก็ทำบุญกุศล เวลาเกิดฤกษ์ดียามดีก็ทำบุญทำกุศล เวลาตาย ตอนตายก็อุทิศส่วนกุศลให้
 คนตาย มันเป็นพิธีกรรม เป็นพิธีกรรมพระพุทธศาสนาให้มีพระประจำวัดไว้ มีพระประจำวัดไว้
 เห็นไหม

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านก็เกิดท่ามกลางสังคมมีความเห็นอย่างนั้น เวลาออกประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ไม่มีใครเขาเห็นด้วย ไม่มีใครเขาคิดว่ามันจะเป็นไปได้ มันจะมีอยู่จริง เพราะว่าทอดธุระกันหมดแล้ว แล้วถ้าจะเป็นจริง ใครจะประพฤติปฏิบัติตามความจริงของตนก็ต้องทำ ทำเฉพาะส่วนตัวของตน

แต่เพราะคนมีอำนาจวาสนา ดุสิต เวลาองค์สมเด็จพระสัมมา-สัมพุทธเจ้า เวลาเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบัญญัติธรรมและวินัยนี้ไว้ พระปัจเจกพุทธเจ้าก็ทำส่วนพระองค์ของท่าน ทำแต่ของตัวเอง ใครที่มีอำนาจวาสนาก็ประพฤติปฏิบัติเป็นการส่วนตัวของตน คนที่มีอำนาจวาสนาทำแล้วให้สังคมยอมรับ สังคมที่จะยอมรับการกระทำสิ่งนั้น เพราะมันเป็นสิ่งจะเป็นความจริงที่มันมีอยู่นั้น ถ้ามีอยู่นั้น เวลามันเป็นจริงขึ้นมาในใจของหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น มันเป็นจริง พอมันเป็นจริงมันไม่มีมารยาสาไทย

เราเกิดมาเป็นมนุษย์นะ มนุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐ มนุษย์มีสมอง มนุษย์มีพฤติกรรม มันสังเกตได้ เวลาสังเกตได้สิ่งที่เป็นจริงหรือไม่เป็นจริง ถ้ามันไม่เป็นจริงมันไม่มีมารยาสาไทย มันมีการซบซ้อน กิเลสมันซ่อนเงื่อน ซ่อนอยู่ในหัวใจของตนมากมายมหาศาล แล้วคนที่จะเข้าใจในกิเลสของตน การกระทำนั้นมันแสนยาก

แต่ถ้ามันเป็นความจริงละ เป็นความจริงมันก็ต้องคนมีอำนาจวาสนา คนมีอำนาจวาสนาสังเกตความผิดของตน คอยสังเกตคอยดูแลความผิดของตน ของคนอื่นมันของคนอื่นเป็นเรื่องของคนอื่น ถ้ามันเป็นกิเลส กิเลสมันก็รอบ โลกนี้มีแต่ความเว้าร้อน โลกนี้มีแต่การเบียดเบียนกัน อยากให้โลกนี้มันมีความสุขความสงบขึ้นมาแล้วเราถึงจะได้ประพฤติปฏิบัติ ก็รอบไปเถอะ รอบไปไม่มีที่สิ้นสุดหรอก

แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ทอดธุระเลยนะ “เราจะสอนได้อย่างไร” เพราะอะไร คนจะรู้เรื่องอย่างนี้ได้อย่างไร คนจะรู้ได้ ดุสิต การศึกษา ดูการศึกษาของโลก ตั้งแต่อนุบาล ตั้งแต่เด็กน้อย การศึกษาในสัญญาในการค้นคว้าในต่างๆ โลกเขามีการศึกษา เขาค้นคว้าของเขาได้ นี่มันส่งออกทั้งนั้น

เวลาเกิดมาหัดพูด หัดเดิน หัดนั่ง หัดเดิน หัดพูด มันเป็นสมมุติบัญญัติทั้งสิ้น เพราะดูภาษาสิ ภาษาสมมุติร้อยแปดพันเก้า สิ่งทีภาษาท้องถิ่นมากมายมหาศาล แล้วมากมายมหาศาล เวลาศึกษาค้นคว้าขึ้นมาแล้ว ศึกษาค้นคว้าขึ้นมาก็เพื่อให้เขาฉลาดขึ้นมาในทางวิชาชีพของเขา ในอาชีพของเขา ในการทำงานของเขา แล้วมาพัฒนาของเขา นี่ส่งออกทั้งนั้น

แล้วส่งออกขึ้นมา ศึกษาแล้วมีความรู้แล้วไม่เชื่อใครทั้งสิ้นนะ คนมีการศึกษาแล้ว แม้แต่ในสังคมพ่อแม่ของเรามีการศึกษาน้อย เรามีการศึกษามากกว่า มีการศึกษามากกว่าเพราะอะไร เพราะพ่อแม่มีลูกมีเต้าเกิดมาก็พยายามส่งเสริมให้มีการศึกษาขึ้นมาเพื่อ เพื่อเขาจะได้สุขได้สบายของเขา ไม่มาทุกข์มายากเหมือนพ่อแม่เหมือนแม่นี้ไง

แต่เวลาเขามีการศึกษาไปแล้ว เขาบอกเขามีสติมีปัญญามากกว่าพ่อกว่าแม่ของเขา แล้วมากกว่าพ่อกว่าแม่ไม่กล้าบอกว่าเป็นลูกใครนะ ไม่กล้าบอกว่าเป็นลูกชานา พ่อแม่ทำมาหากินเป็นชาวไร่ชาวนา กระหมัดกระหม่อมพยายามส่งเสริมให้ลูกมีการศึกษา พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูกในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าโดยธรรม ถ้าโดยธรรมนี้มันเคารพมันบูชา มันเกิดจากหัวใจอันนี้ แต่ถ้าโดยโลกๆ มันไปเสริมทฤษฎีมานะของคนให้อหังการให้ยิ่งใหญ่ๆ ยิ่งใหญ่ไปตามกระแสโลก โลกเป็นอย่างนั้น

นี่ไง เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้ว “จะสอนใครได้หนอ จะสอนใครได้หนอ” ถ้าเขามีวิชา เขามีความรู้ของเขา มันก็ส่งออกทั้งสิ้น องค์สมเด็จพระสัมมา-สัมพุทธเจ้าเป็นเจ้าชายสิทธัตถะไปศึกษามา ๑๘ วิชาการ เพื่อให้พร้อมที่จะเป็นกษัตริย์ก็ศึกษามาเหมือนกันทั้งสิ้น แต่ด้วยอำนาจวาสนาที่สร้างอำนาจวาสนาบารมีมา ไปเที่ยวสวนเห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตายไ้ เราก็ต้องเป็นเช่นนั้นหรือ แล้วมันมีฝั่งตรงข้าม

นี่จะพูดเรื่องโลกกับธรรม ถ้าโลก การศึกษา ศึกษามาแล้ว ไซ้ มันมีความรู้ใหม่ มี แต่ความรู้มันเป็นวิชาชีพ แล้วความรู้อย่างนั้นถ้าเวลาแก่เฒ่าขึ้นมาเราต้องการอะไร เราต้องการสุขภาพกายให้แข็งแรงนะ

เวลามีการศึกษามา คนมีการศึกษามากมาย ศึกษามาแล้วไม่ได้ทำงานตรงกับวิชาชีพที่ตัวเองเรียนมา ตนเองเรียนมา เรียนมาอย่างไร ก็เรียนมาเพื่อให้คนมีความรู้ขึ้นมา แต่เขาวรรณปัญญาอำนาจวาสนาของคน เวลาดำรงชีพมันดำรงชีพด้วยเวรด้วยกรรมของสัตว์โลก กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน แล้วเวลาเกิดมาแล้วมันก็เป็นจิตเป็นนิสัยความชอบของตน ความชอบของตนปฏิภาณไหวพริบของตน นั่นคืออำนาจวาสนาทั้งสิ้น

แล้วเราเกิดมาเป็นมนุษย์ เวลาเกิดเป็นมนุษย์ ที่ว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “จะสอนใครได้หนอ จะสอนใครได้หนอ” เพราะอะไร เพราะธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า **ปัญญาในพระพุทธศาสนาคือปัญญาทวนกระแสกลับ** ทวนกระแสกลับ เห็นใหม่ สิ่งที่ยวนกระแสกลับ เราเกิดมาแล้วเป็นลูกชาวไร่ชาวนา ถ้าลูกชาวไร่ชาวนา พ่อแม่เรากระหมัดกระหม่อมส่งเสียให้เราการศึกษา ศึกษาจนเป็นปัญญาชน

ถ้าเป็นปัญญาชน แล้วถ้าเป็นบุตรที่ดั่งาม ในปัจจุบันนี้มีวัยรุ่นรุ่นใหม่จะกลับไปทำนา จะกลับไปทำเกษตรพอเพียง เพราะอะไร เพราะเขาเอาการศึกษาของเขาไปบริหารจัดการในไร่ในนาของเขาขึ้นมา นี่มันจะเกิดธุรกิจ มันจะเกิดความเป็นอยู่ความอุดมสมบูรณ์ในชีวิตในครอบครัว แล้วจะมีความสุขด้วย ไม่เห่อเหิมทะเยอทะยานไปกับโลกเขา ถ้าจิตใจของเขา เขาเป็นธรรมๆ การศึกษานั้นก็ศึกษากลับมาให้เป็นชาวนา เป็นชาวนาที่มีการศึกษา เป็นชาวนาที่ทำเกษตรเลี้ยงประชากรทั้งโลก มันมีเกียรติ

แต่ถ้าเป็นกิเลสมันไม่มีเกียรติ นี่เป็นชาวไร่ชาวนาเป็นคนทุกข์คนจน มันจนตรงไหน ถ้ามันมีการศึกษาแล้ว มันมีผลผลิตแล้ว ถ้าทำการตลาดเป็น ทำอะไรเป็น สังคมยังมีที่พึ่งที่อาศัย เพราะอาหารปลอดภัย ทุกคนแสวงหา ทุกคนต้องการ ถ้ามันเป็นธรรม ถ้าเป็นธรรมมันเป็นประโยชน์ทั้งสิ้น มันเป็นคนงามความดี แต่มันเป็นกิเลส มีแต่การแข่งขัน มีแต่การแย่งชิง มีแต่การขวนขวายเพื่อประโยชน์กับตนๆ จะดีจะชั่วมันขวนขวายมาทั้งสิ้น ให้เป็นประโยชน์กับมัน นี่คือกิเลส

แล้วเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการ “จะสอนใครได้หนอ จะสอนใครได้หนอ มันจะรู้ได้อย่างไร” แต่เวลาพรหมมานิมนต์ เห็นไหม แล้วด้วยอำนาจวาสนาของท่าน เพราะปรารถนามารื้อสัตว์ชนสัตว์อยู่แล้ว ถ้าปรารถนามารื้อสัตว์ชนสัตว์อยู่แล้ว แต่สัตว์ที่จะให้หรือจะให้คั้นเขาต้องมีวาสนา

คำว่า “มีวาสนา” มันมีสติ มันมีเขาวนัปัญญา มันเห็นคุณค่าว่าอะไรเป็นความจริง จริงตามสมมุติ จริงตามบัญญัติ แล้วถ้าประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริงในพระพุทธศาสนา วิมุติสุขๆ นี่เป็นความจริงแท้ในอริยสัจ

ความจริงสัจจะความจริงในโลกก็เป็นสัจจะความจริงในโลก ทางวิทยาศาสตร์มันเป็นความจริงอยู่แล้ว แต่ความจริงนี้มันก็เป็นความจริงประจำโลกไฉน

แต่เป็นความจริงๆ ถ้าความจริงในหัวใจ เวลามันทุกข์มันยากขึ้นมา ใครจะแก้ไขมัน แล้วเวลาใครแก้ไขมันแล้วนี่ คนที่ไม่มีอำนาจวาสนาเขาไม่ได้แก้ไขมัน เขาเพิ่มความทุกข์เพิ่มซ้อนขึ้น บอกว่า “เราเป็นคนอำนาจวาสนาน้อย เราเป็นคนทำไม่ได้” นี่มันยิ่งทุกข์ยาก มันยิ่งตัดกำลังใจของตัวเอง ตัดรอนกำลังใจของตนเองตลอดไป เพราะมันไม่มีวาสนาไฉน

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านมี หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นเกิดเป็นลูกชาวนาเหมือนกัน เวลาเกิดเป็นลูกชาวนา เวลาลูกชาวนาขึ้นมา แต่เกิดในประเทศอันสมควร เกิดในพ่อแม่ที่ดีงาม พ่อแม่ เห็นไหม ส่งเสริมการออกประพฤติปฏิบัติ นี่โดยสังคมของชาวนานะ เขาต้องใช้แรงงานของลูกของหลาน ถ้ามีลูกมีหลานขึ้นมาเขาช่วยกันทำมาหากิน เวลาพ่อแม่เขาต้องการมีลูกมากๆ มีลูกช่วยกันเป็นแรงงาน เขาต้องการตรงนั้น

แต่ถ้าเป็นธรรมๆ นะ เขาให้ลูกออกบวช ออกบวชเพราะอะไร ถ้าเอาลูกไว้อยู่กับเราเป็นแรงงานเพื่อการเกษตรกรรม ถ้าลูกบวชแล้วเราจะได้อะไร เราจะได้เกาะชายผ้าเหลือง ลูกของเราได้บวชเป็นพระ ระลึกถึงใกล้พระพุทธศาสนา คนที่เป็นบุญเป็นกุศล เป็นลูกชาวนาๆ ท่านออก

บวชแล้วท่านออกประพฤติปฏิบัติของท่าน ท่านค้นคว้าของท่าน ท่านเป็นสัจจะความจริงในใจ
ของท่าน ท่านเป็นสัจจะความเป็นจริงในใจของท่าน เห็นไหม

**วันนี้วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา วันมหาปวารณา เวลามหาปวารณาปวารณา
กันเพื่ออะไร เวลาสงฆ์ เห็นไหม มีความผิดพลาดสิ่งใด มีการประพฤติปฏิบัติสิ่งใด มี
สิ่งใดที่มีกระทบกระเทือนกัน ขอให้ตักเตือนกัน ขอให้บอกต่อกัน**

ถ้าขอให้ตักเตือน ขอให้บอกต่อกัน หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านก็พยายามแสวงหาของ
ท่าน เพื่อสัจจะเพื่อความจริงในใจของท่าน ขอให้ไม่มีใครบอก ขอให้ประพฤติปฏิบัติได้ตามความ
เป็นจริง

ล้มลุกคลุกคลาน เวลาล้มลุกคลุกคลานเพราะอะไร เพราะกิเลสของตน กิเลสนี้มัน
ยิ่งใหญ่หนัก กิเลสเจ้าวัฏจักรมันครอง ๓ โลกธาตุ มันครองหัวใจของสัตว์โลกทั้งหมด ทั้งหมด
ทั้งหมดเพราะอะไร

เพราะมันเป็นธรรมชาติ ธรรมะเป็นธรรมชาติ กิเลสมันก็เป็นธรรมชาติ กิเลสมันอยู่ใน
หัวใจของสัตว์โลกอยู่แล้ว ถ้ากิเลสมันอยู่ในหัวใจของสัตว์โลกอยู่แล้ว ไม่ต้องใครไปเติมไปแต่ง
มัน มันมีอยู่โดยดั้งเดิม มันต้องเกิดอยู่แล้ว คนจะปฏิเสธกันอย่างไร คนจะนับถือลัทธิศาสนาใด
ก็แล้วแต่ เขาก็เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะของเขา เขาจะเชื่อสิ่งใดก็แล้วแต่ มันเป็นข้อเท็จจริง
อย่างนั้น ไม่มีการแบ่งแยกว่าลัทธิศาสนาใดแล้วจะบังคับเฉพาะกลุ่มชนของตน ไม่ใช่ มันเป็น
ความเชื่อใจ

ความเชื่อในลัทธิศาสนาใด เขามีความเชื่ออย่างนั้น เขาสร้างเวรสร้างกรรมอย่างนั้น
แล้วสร้างเวรสร้างกรรมอย่างนั้น เขาจะพ้นจากทุกข์ไปเหมือนพระพุทธศาสนามันเป็นไปไม่ได้
เพราะความเชื่อมันแตกต่างกัน การกระทำมันแตกต่างกัน ต้นมันแตกต่างกัน ผลก็ต้องแตกต่าง
กัน ผลแตกต่างกันเพราะเขาอ่อนวอนขอ เหมือนกับเรานี่ เหมือนกันนะ ดูสิ ดูศาลทั่วไปสิ
“ลูกข้างมีความทุกข์ความยาก” บอก “พวงหาย พวงหาย”

นี่ก็เหมือนกัน มีสิ่งใดมาก็ล้างบาปๆ ล้างก็หายไฉ แล้วมันหายจริงไหม มันหายด้วยความเชื่อ มันสบายใจ ล้างบาปแล้วถึงเวลาอาบน้ำล้างบาป อย่างนั้นปู ปลา ตะเข้ มันดีกว่าเรา มันแช่อยู่นั่นเลย มันไม่มีบาปมีกรรม แต่มันเป็นเดียรัจฉาน กุ้ง หอย ปู ปลาเป็นอาหาร แต่เพราะคนมันมีปัญหา มันความเชื่อ มันสบายใจเพราะความเชื่อ แล้วจิตนี้เป็นไปได้หลากหลาย นัก เขาบอกว่า “ทำไมมันเป็นจริงล่ะ เวลามันสวดแล้ว โอ้โฮ! มันมีความรู้สึกอย่างนั้นๆ”

จิตของคน แม้แต่ก่อนที่จะมีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ฤาษีชีไพรเขาก็ทำฌานสมาบัติได้ของเขา การทำสมาบัติได้มันเกิดอภิญญา อภิญญาเนี่ยจิตมันถึงมีคุณค่าอย่างนั้น แล้วเขาใช้ของเขา ความเชื่อของเขาอยู่อย่างนั้น เขาก็มีขอบเขตของเขาแค่นั้น โลกีย์ปัญญา อภิญญาเรื่องของโลก เรื่องของวิภูฏะ

กาฬเทวิล เห็นไหม เป็นเพื่อนกับพระเจ้าสุทโธทนะ เขาก็เป็นพรหมณ์เหมือนกัน เขาระลึกอดีตชาติได้ ๔๐ ชาตินะ ระลึกอนาคตได้ ๔๐ ชาติ แล้วขึ้นไปบนพรหมได้ด้วย อ้าว! ถ้าไม่เชื่อ ไม่เชื่อ อยู่ในพระไตรปิฎก ก่อนหน้านั้นมีมากมาย นี่พูดถึงว่าถ้ามีมากมาย แล้วเวลาความเชื่อของเขา เวลาเขาเชื่อแล้ว เขาอ่อนวอนของเขาแล้วเขาได้ผลตอบแทนของเขา แล้วบอกมันไม่มีได้อย่างไร ไหนว่าลัทธิศาสนาอื่นมันไม่มี

มันมี มันมีแบบโลก แต่มันไม่มีอริยสัจ มันไม่มีทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับวิธีการดับทุกข์ ไม่มีการชำระล้างกิเลส ไม่ได้ฆ่าลูกหลานของมาร ลูกของมาร พ่อแม่ของมาร ปู่ย่าของมาร

“มารเอ๋ย เธอเกิดจากความดำริของเรา เราจะได้ดำริถึงเจ้า เจ้าจะเกิดบนหัวใจดวงนี้ไม่ได้เลย”

มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์เดียวเท่านั้น ที่ท่านปฏิบัติญาณตนว่าท่านเป็นพระอรหันต์ แสดงอัมมจักขุ เทวดาส่งข่าวเป็นชั้นๆ ขึ้นไปเลย เพราะเทวดาอินทร์ พรหมเขารู้แจ้งของเขาได้

เพราะอะไร เพราะเวลาเขาเป็นเทวดา อินทร์ พรหม ทิพย์สมบัติของเขา ไม่เหมือนมนุษย์ มนุษย์รู้ได้แต่ในภพชาตินี้ มนุษย์รู้ได้ด้วยสัญญาความจำของตนเท่านั้น แต่มันมีอำนาจวาสนาของคน จิตใจของคนยิ่งใหญ่ แล้วไม่ยิ่งใหญ่เท่านั้น

ถ้าจิตใจของคนที่ยิ่งใหญ่ ยิ่งใหญ่แบบองค์สมเด็จพระสัมมา-สัมพุทธเจ้า เกิดมา “เรา จะเกิดชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย” ฟังเกิด เวลาชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย แต่ลงที่เป็นเจ้าชายสิทธัตถะ ออกไปบวช ๒๙ ออกบวช พอบวชแล้วออกประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เวลาสำเร็จเป็นพระอรหันต์ แล้ว นั่นสั่งสอน ๓ โลกธาตุ

แล้ว ๓ โลกธาตุเป็นอย่างไร แล้วทำไมไม่สั่งสอนมนุษย์ละ ทำไมไม่สั่งสอนเราให้เรา ประพฤติปฏิบัติให้เป็นความจริงขึ้นมาละ

ก็สั่งสอนแล้ว แต่กิเลสมันปลิ้นปล้อน กิเลสมันพลิกแพลง เวลาเราเกิดเป็นมนุษย์เกิดมา พบพระพุทธศาสนา ปรีชาปฏิบัติ เวลาที่มีการศึกษาๆ ภาคปรีชาแล้วตัวเองมีสติปัญญา มีความรู้ ความรู้เป็นความจำ ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัม-พุทธเจ้าแต่ไม่ใช่ของเรา ศึกษามาแล้ว ทางโลก โลกเจริญ โลกเจริญขึ้นมา

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “จะสอนใครได้หนอ จะสอนใครได้หนอ” มันทอด ธุระ

นี่เกิดมามีอำนาจวาสนานะ เกิดมาเป็นมนุษย์เกิดมาพบพระพุทธศาสนานะ เกิดมาแล้ว บวชแล้วเรียนปรีชาตินะ จบ ๙ ประโยค ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเข้าใจได้หมดเลย ถ้าคนใจที่เป็นธรรมเขาก็มีสุขมีทุกข์ในหัวใจนั่นแหละ แต่คนที่จิตใจเขาไม่เป็นธรรม เขาก็ยึดถือว่าเขามีความรู้ของเขา แล้วเขาก็ปฏิญาณตนว่าเขามีความรู้ นะ ความรู้ อะไร ความจำทั้งสิ้น

ถ้าเป็นความจริงๆ ในภาคปฏิบัติ เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านปฏิบัติของท่าน ท่าน เป็นความจริงของท่านขึ้นมา เห็นไหม เวลาหลวงตาพระมหาบัวไปหาท่าน แล้วเวลาจะออก

ประเพณีปฏิบัติ วันมาฆบูชา ทำมาฆบูชาองค์เดียวก็ได้ ถ้าไม่ได้เข้ามาหาหลวงปู่มัน ถ้าวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันพระ วันโกน ท่านเทศนาว่าการ เพราะความที่ว่าวันสำคัญในพระพุทธศาสนา มันระลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ระลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แสดงธรรมๆ มันจะกว้างขวาง มันจะกินหัวใจไป

ผู้ที่ประเพณีปฏิบัติขึ้นมา สิ่งใดที่มันปิดกั้นหัวใจขึ้นมาแล้ว เวลาหลวงปู่มันท่านแสดงธรรม หลวงตาท่านบอกเลยนะ มรรคผลนิพพานนี้หยิบจับได้เลย เพราะว่าใจของท่านเป็นมรรคเป็นผล จิตใจของท่านสิ้นกิเลส ท่านเข้าใจเรื่องกิเลสทั้งสิ้นเลย วางธรรมและวินัยนี้ไว้ วางธรรมและวินัยนี้ไว้ สิ่งประเพณีปฏิบัติ วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา มันสำคัญจริงๆ สำคัญที่ครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมๆ ท่านเห็นคุณค่ามาก

แล้วเรามีกิเลสตัดหาความทะยานอยาก บวชเป็นพระๆ เราก็ประเพณีปฏิบัติของเรา แล้วเวลาถึงวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เราก็ปวารณาตามธรรมตามวินัยเป็นวินัยกรรม วินัยกรรมคือการกระทำต้องกระทำถึงจะเป็นธรรมขึ้นมา พอเป็นธรรมขึ้นมาแล้วเพื่ออะไรละ เพื่อสิ่งที่ดีมันเป็นธรรมขึ้นมา เราชะลึกถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

เวลาคุณหัสดีเขามีพระรัตนตรัย พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นที่พึ่งของเขา ใ้เรา เราบวชเป็นพระ เราเป็นสมมุติสงฆ์ขึ้นมา เวลาเราปวารณากับสงฆ์ ตอนปวารณากับสงฆ์ ถ้าสงฆ์สิ่งที่ว่าสงฆ์ที่เป็นธรรมๆ สงฆ์ที่เป็นแบบหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มัน ท่านจะคุ้มครอง ท่านจะดูแลเรา ท่านจะประเพณีปฏิบัติของเรา

เวลาถ้าเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา เห็นไหม พระโมคคัลลานะเวลาประเพณีปฏิบัติ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาโดยฤทธิ์เลย แค່เหยียดแขนคู้แขน ถึงหมด เหยียดแขนเข้าและคู้แขนออกไปโดยฤทธิ์เลย

ถ้าเป็นครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมๆ ถ้ามีวาสนา ถ้าเวลาครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรม หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มันท่านมาอบรมบ่มเพาะ ท่านมาคุ้มครองดูแลเราได้เลยละ ถ้ามันมีอำนาจวาสนา

เป็นสายบุญสายกรรมที่ร่วมกันมา แต่ถ้ามันมีสายบุญสายกรรมในเชิงลบ มันต่อมันต้าน มันพลิกมันแปลง มันพยายามทำมีแต่การขบเหลี่ยมต่อกัน มันไม่เป็นธรรมเลย ถ้ามันไม่เป็นธรรม ใ้ พุ่ดถึงว่าความเป็นธรรมนะ

ฉะนั้น เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา วันนี่วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ถ้าวันสำคัญทางพระพุทธศาสนานะ เราจะปฏิบัติบูชา เวลาวันปกติวันพระ วันโกน เราก็ปฏิบัติบูชาอยู่แล้ว ยิ่งวันสำคัญทางพระพุทธศาสนานะ เราตั้งกติกากับเรา ทำเพื่อประโยชน์กับเรา

ถ้าเป็นประโยชน์กับเรา เห็นใหม่ เพื่อประโยชน์กับเรา ปฏิบัติธรรมบูชาของค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาปฏิบัติไปแล้ว ผู้ปฏิบัติธรรมสมควรแก่กรรมไม่ดั้นไม่เดา ไม่คาดไม่หมาย ไม่ทำสิ่งใดมาให้เป็นอุปสรรคในการประพฤติปฏิบัตินี้ แล้วทำของเราให้มันเป็นความจริงขึ้นมา สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี ถ้าทำความสงบของตนเองได้ ทำความสงบของตนเองได้จริง

เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านถึงได้อบรมบ่มเพาะ ถึงอบรมลูกศิษย์ลูกหา วางข้อวัตรปฏิบัติไว้ คำว่า “วางข้อวัตรปฏิบัติไว้” เราบวชใหม่ๆ หรือเราประพฤติใหม่ๆ มันหวั่นรีหั่นขวาง พระบวชใหม่ๆ โทษของพระบวชใหม่คือทนคำสอนได้ยาก ทนคำสอนได้ยาก เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น เห็นใหม่ ท่านให้เป็นปะขาวจนกว่าจะท่องปาฏิโมกข์ได้ หัดตัดเย็บผ้าได้ ท่านถึงให้บวช มันไม่หวั่นรีหั่นขวาง เห็นใหม่

แต่เวลาจิตละ จิตของคนเดี๋ยวมันก็นุ่มนวลอ่อนหวาน เดี๋ยวมันก็กระด้าง เดี๋ยวมันก็กระพืดกระเฟียด จิตของคน จิตนี้รักษายากนัก จิตนี้รักษายากนัก ฉะนั้น เวลานั้นประพฤติปฏิบัติ เห็นใหม่ เราจะดูแลหัวใจของเรา ยิ่งพระบวชใหม่ๆ เขาก็พยายามดูแลหัวใจของเรา

ถ้าพระบวชใหม่ การประพฤติปฏิบัติใหม่ เวลาการประพฤติปฏิบัติใหม่ เวลาครูบาอาจารย์ที่ติงาม ท่านวางข้อวัตรปฏิบัติไว้ให้เป็นเครื่องอยู่ของใจให้เกาะเกี่ยวมันไว้ เหมือนเด็กๆ เกิดมาแล้วหัดนั่ง หัดคลาน หัดเดิน เวลาเดินก็เกาะลูกกรงไป นี้ก็เหมือนกัน เวลาเรายังภาวนาไม่ได้ ภาวนาไม่เป็น เราก็มีวัตรปฏิบัติเกาะไว้ๆ อย่าให้ใจมันพุ่งชานเกินไป อย่าให้

หัวใจมัน เห็นใหม่ เราบวชมาอยู่ในวัด ไม่ให้หัวใจมันอยู่ข้างนอก ให้มันอยู่กับข้อวัตรปฏิบัตินี้ แล้วพยายามฝึกหัดภาวนาของเรา

ถ้ามันเป็นจริงขึ้นมา โอ้โฮ! สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มีนะ ถ้าจิตมันสงบระงับ มันดีมันงามขึ้นมา แล้วจิตสงบแล้วถ้ามีครูบาอาจารย์ที่ดีท่านแนะให้ ท่านคุ้มครองดูแลให้ แล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนาได้ ถ้ายกขึ้นสู่วิปัสสนาได้มันเห็นโทษของกิเลส มันเห็นโทษนะ เห็นโทษของกิเลสเพราะอะไร เพราะการคลุกคลีต่อกัน การสนุกสนาน การทำสิ่งใดมันเป็นเรื่องให้กิเลส มันส่งออกทั้งสิ้น แล้วการควบคุมดูแลรักษาว่ามันจะสงบระงับเข้ามาตามความเป็นจริง เห็นใหม่

วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาเราปวารณากับคณะกับสงฆ์ กับสงฆ์มันก็กับสงฆ์ทั้งหมด แล้วถ้ามีวาสนามีความดีงามขึ้นมา สงฆ์คุ้มครองดูแลเรา แล้วมันสุขสงบระงับเข้ามา แค่ว่าความสงบของจิตได้แล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนาได้ มันจะเป็นขั้นเป็นตอนๆ ขึ้นไปเลย ถ้ามันเป็นจริง

แต่คนที่ภาวนาไม่เป็นนะสิ ภาวนาไม่เป็น มันไม่รู้จัก พอมันไม่รู้จัก มันไปคุ้นชินกับกิเลส เป็นมิตรเป็นสหาย กิเลสเป็นเรา เราเป็นกิเลส ถ้ากิเลสเป็นเรา เราเป็นกิเลสแล้วสวมรอย

เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านก็ประพฤติปฏิบัติของท่าน โดยมีหลักมีเกณฑ์ของท่าน เวลาท่านปฏิบัติไม่ได้ ปฏิบัติไม่เป็น ท่านก็ชวนชวาย หลวงปู่เสาร์ท่านก็คุ้มครองดูแลมา แล้วปฏิบัติมาเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นมา เวลาปฏิบัติแล้วมันมีหนทางขึ้นมาแล้ว ถ้าเวลาเอาจริงเอาจังขึ้นมา ก็ศึกษาค้นคว้าในพระไตรปิฎกนี้แหละ เพราะธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดาของเรา

ถึงพุทธกาลศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง ธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๕,๐๐๐ ปี ๕,๐๐๐ ปี ถึงกลางพระพุทธศาสนา ศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง เจริญจากผู้ที่ขุดค้น ค้นคว้าขึ้นมาให้มันสมบูรณ์แบบขึ้นมา มีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ พระธรรมๆ พระธรรม

เพราะหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านเป็นพระอรหันต์ก็มีคุณธรรม พระธรรมเป็นความจริงขึ้นมา มันมีธรรมขึ้นมา มันมีโสดาบัน สกิทาคามี อนาคามี เป็นตามความเป็นจริงขึ้นมา

ถ้าคนที่ไม่ได้อ่านาจาสนา เวลาปฏิบัติไม่เป็น ปฏิบัติไม่ได้ มันทำสมาธิไม่เป็น ทำสมาธิไม่ได้ มันไปคู้้นชิน กิเลสเป็นเรา เราเป็นกิเลส เป็นมิตรเป็นสหายกัน ถ้าเป็นมิตรเป็นสหายกัน แล้วถ้ามันกิเลสหนานะ มันก็สมอ้าง สมอ้างว่า เวลาเท่าทันอารมณ์ของตนหนหนึ่งก็ว่าเป็นธรรม เป็นธรรมขึ้นมา ธรรมะมันมีอยู่โดยดั้งเดิม เราวางแล้ว วางแล้วไง มันเป็นมิตรภาพต่อกัน เป็นมิตรกับกิเลส ธรรมมิตรภาพ เห็นใหม่ มันเป็นมิตรเป็นสหายต่อกัน มันเป็นอยู่แล้ว กิเลสเป็นเรา เราเป็นกิเลสอยู่แล้ว เราถึงทำความสงบของใจไม่ได้

เวลาครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมๆ ขึ้นมา ท่านพยายามมีความเพียรของตนขึ้นมา กิเลสสงบตัวลง กิเลสสงบตัวลงมันถึงเป็นสัมมาสมาธิได้ **สัมมาสมาธิมันสุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี มันจะมีความสุขความสงบของมัน** แล้วถ้าไม่มีอ่านาจาสนามันบอกนี่คืออินิพพาน แน่นอน ติดในสมาธิ สมาธิจับ ปัญญาตัด ปัญญาบังเกิดไม่ได้เลย ปัญญาบังเกิดไม่ได้เกิดขึ้นจากการเป็นภาวนามยปัญญาขึ้นมาได้เลย

ถ้าภาวนามยปัญญาขึ้นมาเพราะอะไร

เพราะหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านทำของท่านมาก่อน เวลาท่านพิจารณาของท่านไปพิจารณากายๆ เวลาพิจารณากาย เวลากายมันแปรสภาพของมัน เป็นวิภาคะ มันขยายส่วน แยกส่วนต่างๆ มันเห็นขึ้นมา เวลามันปล่อย มันปล่อย ตึงคับหน เขากรู้เขาก็เห็นของเขา แล้วถ้ามันยาวต่อเนื่องขึ้นไปมันไม่สมุจเจทมันไม่ปหาน มันไม่ขาดหอรอก ถ้ามันไม่ขาดมันเป็นคนคุณธรรมขึ้นมาไม่ได้ มันเป็นการสมอ้าง

ธรรมมิตรภาพไง คำว่า “มิตรภาพ” มันมีคู่ คู่ที่เป็นสหายต่อกันถึงมีมิตรภาพต่อกัน ถ้ามิตรภาพต่อกัน ถนนมิตรภาพ ดุสิต ถนนมิตรภาพสายอีสาน ใครเป็นคนมาสร้าง องค์การจัสแมก

เป็นคนมาสร้าง สร้างไว้ทำไม มันเป็นมิตรภาพระหว่างประเทศ สร้างไว้เพื่ออะไร เพื่อความเจริญ มันก็เป็นถนนที่ดีที่สุดในสมัยนั้น ถนนมิตรภาพ

แต่! แต่เบื้องหลังเขาเอาไว้ชนะเปิด ขนยุทปัจจัยไปทำลายเพื่อนบ้าน มิตรภาพ ถนนมิตรภาพ คนไม่มีปัญญา ธรรมมิตรภาพมันไปคบกับกิเลสในใจของตน แล้วเวลาคบกับกิเลสในใจของตน กิเลสเป็นเรา กิเลสเป็นเรา เห็นไหม ถนนมิตรภาพนะ มันเป็นความเจริญความมั่งคั่งของชาติที่ได้การพัฒนาได้การสงเคราะห์

แต่ไอ้ประเทศที่สงเคราะห์ เขาสงเคราะห์ไว้เพื่อประโยชน์กับเขา สงเคราะห์ชาตินั้นนะ สงเคราะห์ไว้เป็นมิตรภาพเป็นมิตรต่อกัน มิตรต่อกันเอาไว้ใช้สอยใจ แล้วต้องการ ต้องการยุทธปัจจัยเพื่อไปทำลายเพื่อนบ้าน ประเทศคนอื่นนี่ก็เหมือนกัน ธรรมมิตรภาพ กิเลสมันหลอกไว้ กิเลสมันปิดหูปิดตา กิเลสบอกนี่เป็นธรรมๆ นี่ธรรมมิตรภาพ ธรรมมิตรภาพ สมาธิทำไม่เป็น

ถ้าสมาธิมันทำเป็นนะ มันถูกคิดได้ ถ้าสมาธิทำเป็นมันจะรู้ได้ สิ่งที่มีการขวนการขวย การภาวนา ทำข้อวัตรปฏิบัติของหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น เป็นเครื่องอยู่ของใจ เป็นเครื่องอยู่ของใจมันเห็นคุณค่าขึ้นมาทันที ขนาดหลวงตาพระมหาบัวท่านไปเยี่ยมลูกศิษย์ลูกหาของท่านนะ ถ้าวัดไหนไม่ถือธุดงค์ ท่านบอกท่านตัดทิ้งเลย ไม่ใช่ลูกศิษย์ของเรา

แล้วท่านชื่นชมมากกว่า หลวงปู่มั่นท่านถือธุดงค์วัตรนะ ถือผ้า ๓ ผืนตลอดชีวิต ท่านบอกท่านยังทำไม่ได้ อย่างนั้นเลย ท่านเชิดชูบูชาหลวงปู่มั่นมาก เพราะท่านเป็นผู้ที่อุปัฏฐากหลวงปู่มั่นอยู่ ๘ ปี ผ้าชิ้นไหน ผ้าผืนไหน ท่านไม่ได้ซักไม่ได้เก็บไม่มีเลย ผ้าทุกชิ้นทุกการให้สอย การขบฉันท่านเป็นคนจัดใส่บาตรให้หลวงปู่มั่นเอง ขนาดหลวงปู่มั่นยังเอาสิ่งที่ท่านจัดให้กลับมาใส่ “ศรัทธามาสาย ศรัทธามาสาย” เพื่อที่ว่าท่านถือธุดงค์วัตรที่เข้มข้มเข้มงวดนั้นให้เป็นทางสายกลาง เวลาท่านทำของท่าน

นี่พูดถึงขนาดที่ว่า ถ้ามันเห็นคุณค่า ถ้าทำความสงบของใจได้ มันจะเห็นคุณค่าถึงข้อวัตรปฏิบัติ นั้น เพราะข้อวัตรปฏิบัติ นั้นละมัน เป็นเครื่องอยู่ของใจ แล้วฝึกหัดการ

กระทำนั้นให้ใจสงบระงับเข้ามาได้ แล้วถ้าใจสงบเข้ามาได้ เห็นไหม ชำนาญในวสี ชำนาญ ในการทำความสงบบ่อยครั้งเข้า บ่อยครั้งเข้า เราไม่ติดในสมาธิ ถ้าไม่ติดในสมาธิมันก็มี การ ผีกัด เข้าไปสงบระงับมันก็มีความสุข

เวลามันคลายตัวออกมามันก็มี ความทุกข์ ความทุกข์เพราะอะไร ความทุกข์เพราะกิเลส มันข่มขี้ กิเลสมันรังแกเรา กิเลสมันรังแกเรา ไม่มีใครรังแก ไม่มีใครทำร้ายเรา กิเลสของเรา ทั้งสิ้น แล้วกิเลสที่รังแกเรา ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติเขาก็พยายามจะเอาชนะกิเลสของเขาเพื่อจะมี คุณธรรมขึ้นมา ให้มีศีล มีสมาธิ มีปัญญา

ธรรมมิตรภาพมันโดนกิเลสรังแก มันบอกว่านั้นเป็นธรรมนะ นี่ไง ธรรมมิตรภาพมันขี้ อด มันจะขี้อดด้วยความโง่เขลาเบาปัญญา หรือมันขี้อดเพราะว่ากิเลสมันยิ่งใหญ่ มันกดทับ นั้นมันก็เป็น การขี้อด ธรรมมิตรภาพมีความสามัคคี

ถนนมิตรภาพนะ เขาชนกระสุน เขาชนยุทธปัจจัยไปทำลายเพื่อนบ้าน ใ้ฉันก็ว่าธรรม มิตรภาพมีหมู่มีคณะสร้างสมสร้างกองกำลังขึ้นมา มันเป็นเรื่องกิเลสทั้งสิ้น กิเลสมันปิดหูปิดตา จะว่ามันโง่หรือกิเลสมันฉลาด มันเป็นมิตรภาพต่อกัน ธรรมมิตรภาพ

แต่ถ้าเป็นความจริงนะ เป็นความจริงมันมีความซื่อสัตย์ สิ่งที่มีมันสั้นไหวในหัวใจนี้รู้ได้ สมาธิถ้ามันตั้งมั่นของมัน มันจะมีความสุขความสงบของมัน ถ้าสมาธินี้มันสั้นไหวอย่างนี้ มัน จะเป็นสมาธิอย่างไร เห็นอะไรก็สั้นไหวไปหมดเลยนะ ลมพัดใบไม้ไหว หัวใจมันไหวขนาดนั้น เชี่ยวหรือ

ถ้ามันเป็นสัจจะเป็นความจริงมันต้องจิตตั้งมั่นๆ จิตมันต้องมีคุณธรรม จิตมันควรตั้งมั่น ผู้มีศีลธรรมขึ้นมา เขามีศีลธรรมในหัวใจของเขา สิ่งที่เป็นผลกระทบนะ มันอายตนะกระทบ เสียงที่เรารับรู้ได้ ถ้ามันเสวยอารมณ์ มันก็รับรู้ได้ว่าเสียงนั้นเสียงสิ่งใด ได้ยิน ได้ยินอยู่ ได้ยินสัก แต่ว่าได้ยิน มันไม่สมบูรณ์แบบ ชันท์ ๕ มันไม่รวมตัว มันไม่เป็นสัญญาอารมณ์ขึ้นมาได้ เสียงก็ สักแต่ว่าเสียง ได้ยินเสียงมันไม่รู้ว่าเป็นเสียงสิ่งใดเลย

ถ้ามันมีสติปัญญามันใคร่ครวญของมัน มันรู้มันเห็นของมัน มันไม่สั้นไหวไปกับเขา ถ้ามันสั้นมันไหว มันไหวติงไปกับเขา เห็นสิ่งใดตาโตหูตั้งเลย นู่นก็ดี นี่ก็ยอด นี่ก็เยี่ยม ธรรมมิตรภาพ มันมีแต่มีตรภาพ มีตรภาพว่าเราเป็นชาวพุทธไง

วันนี้เป็นวันสำคัญของพระพุทธศาสนา วันมหาปวารณา มหาปวารณาเพื่อถูกผิดสิ่งใดควรบอกกัน เราต้องการความถูกต้องตั้งงามเท่านั้น แล้วเวลาจิตนี้แก่ยากนะๆ มันต้องแก้เป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป จิตของคนเวลาฝึกหัดภาวนา เรามีครูบาอาจารย์หรือไม่

ครูบาอาจารย์ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น เห็นไหม ท่านสั่งเสียไว้เลย **“หลวงปู่ขาวได้คุยกับเราแล้วนะ ต่อไปในอนาคต พระรุ่นใหม่ให้ฟังาท่านมหานะ ท่านมหาดีทั้งนอกและทั้งใน”** ทั้งนอก ทั้งนอกคือข้อวัตรปฏิบัติ คือจริตนิสัย คือหัวใจที่กว้างขวาง ทั้งใน ในคือมีคุณธรรม เพราะเราได้ปั้นมาเอง เราได้อบรมมาเอง เพราะอะไร

ถ้ามันไม่มีทั้งนอกทั้งใน มันไม่มีคุณธรรมในหัวใจ มันจะฟังพาอาศัยสิ่งใด มันก็เป็นธรรมมิตรภาพไง มีตรภาพว่ากิเลสมันปลิ้นมันปลัดอน มันหลอกมันลวงใจ อยากรจะเป็นหัวหน้า อยากรจะเป็นปกครองสงฆ์ อยากรจะเป็นผู้นำ ไหวไปหมดเลยนะ อะไรที่เกิดขึ้นก็ไหวไปหมด อย่างนี้หรือผู้นำ ผู้นำมันต้องมีหลักเกณฑ์ ผู้นำมันไม่ไปเป็นมีตรภาพกับกิเลสหรอก

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ ตัดป่าถางป่า ไม่ได้ตัดต้นไม้แม้แต่ต้นเดียว ตัดป่าทั้งหมดคือตัดกิเลสตัดหาความทะยานอยาก มีการข่มขี่การรังแกกัน เห็นไหม เพราะอะไร

ผิดศีลผิดธรรม ศีล ๕ ไม่ให้มีผิดศีล ๕ ให้มีธรรม ๕ **สิ่งที่มีการกระทำ การชำระล้าง กิเลสประเสริฐที่สุด**

การฆ่า การทำลาย สิ่งการทำร้ายทำลายกัน สร้างเวรสร้างกรรมทั้งสิ้น ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านมีแต่การให้อภัยต่อกัน เวย์อมระงับด้วยการไม่จองเวร มันเป็นเวรเป็นกรรมของสัตว์โลกนะ มันเป็นเวรเป็นกรรมของเรา เราก็มีเวรมีกรรมมาพอแรงอยู่แล้ว เราไม่สร้างเวรสร้างกรรมสิ่งใดให้มันมากขึ้นไปหรอก

แล้วเรามีอำนาจวาสนาขึ้นมา เห็นไหม เราभावชเป็นพระ เรามาประพฤติปฏิบัติ เราเป็นฆราวาส เราอยากปฏิบัติธรรมของเรา ปฏิบัติธรรมๆ คือการชำระล้างกิเลส คือการค้นคว้าหากิเลส คือการเห็นหน้ากิเลส ให้มันเห็นสักทีเถอะน่า เพราะอะไร เพราะกิเลสมันโหดร้ายนัก กิเลสมันทำให้เราเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ

เจ้าชายสิทธัตถะไปเที่ยวสวนเห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย พยายามแสวงหาสิ่งตรงข้ามที่ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้ว สิ่งที่ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย ธรรมและวินัยเป็นศาสดาของเรา มันมีสมบรูณ์แบบอยู่แล้ว สมบรูณ์แบบที่จะให้เราประพฤติปฏิบัติไ้

แต่สมบรูณ์แบบอยู่แล้ว คนที่เกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา บวชเป็นพระด้วยนะ แล้วเรียนภาคปริยัตินะ เรียนธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจบแล้วนะ แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในธรรมะขององค์สมเด็จพระ-สัมมาสัมพุทธเจ้าก็ได้สั่งสอนไว้ไง ศึกษาแล้วให้ประพฤติปฏิบัติ

ทรงจำธรรมวินัยๆ กิเลสมันได้สวมเขา กิเลสมันยิ่งใหญ่ เพราะว่ามีการศึกษาที่มีความรู้มาก ศึกษามาแล้วทรงจำธรรมวินัย แล้วให้ประพฤติปฏิบัติให้มันเป็นตามความเป็นจริง คีลสมาธิ ปัญญา มรรคผลขึ้นมาให้ความเป็นจริงขึ้นมา ถ้าศึกษาแล้วออกมาประพฤติปฏิบัติ แล้วผู้ที่ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เอาตามความเป็นจริงของตนขึ้นมา

เรามีครู มีครูบาอาจารย์ เราเป็นพระกรรมฐาน เราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมาโดยมีครูบาอาจารย์เป็นผู้คุ้มครองดูแล มันเชื่อใจ “มหา มหาไม่ต้องขึ้นมานะ ให้พระเถรวใหม่ๆ มันขึ้นมา มันจะได้มีข้อวัตรติดหัวใจมันไปไง” ถ้ามันมีข้อวัตรติดหัวใจมันไป ทำผิดทำถูกมันก็แทงใจแล้วนี่ข้อวัตรปฏิบัติ

เวลาเคารพครูบาอาจารย์ มันเคารพด้วยหัวใจด้วยธรรมหรือเปล่า มันเคารพด้วยผลประโยชน์ไหม มันเคารพด้วยชื่อเสียงกิตติศัพท์ กิตติคุณ ของครูบาอาจารย์ เอาชื่อเสียง

กิตติศัพท์ กิตติคุณนั้นมาเป็นประโยชน์หรือ ชื่อเสียงกิตติศัพท์ กิตติคุณนั้นแขวนไว้ แล้วเรามี
คุณงามความดีอะไร

**ถ้ามันมีคุณงามความดีขึ้นมา มันต้องทำความสงบใจเข้ามา ทำสมาธิให้เป็น ทำ
สมาธิไม่เป็นมันเป็นธรรมมิตรภาพ มันเป็นมิตรเป็นสหายกับกิเลสใจ ถ้ามันเป็นมิตร
เป็นสหายกับกิเลสเพราะกิเลสเป็นเรา เพราะกิเลสเป็นเรา**

แค่ทำสมาธิเนี่ย เพราะเราฟังหลวงตาท่านพูดประจำ “สมาธิยังทำกันไม่เป็นๆ” ท่านพูด
ด้วยความสังเวชมากนะ ท่านพูดด้วยความสังเวชมาก คนที่ภาวนาเป็น ถ้าสมาธิมันยังทำไม่
เป็น มันเริ่มต้นไม่ได้ สมาธิจับ ปัญญาตัด ไม่มีสมาธิ เอาอะไรไปจับ ธรรมมิตรภาพ คิดเองเออ
เอง สร้างภาพเอง สร้างฉากเอง สร้างเรื่องเอง การประพฤติปฏิบัติไม่ต้องชวนขวาย ไม่ต้องเดิน
รณ วางแล้ว วางโดยกิเลสมันสวมรอย

ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ
เจ้าสอนให้ปล่อยวาง ในพระพุทธานุชาสนานะ เวลาสอน เวรย่อมระงับด้วยการไม่จองเวร ใคร
เกิดผลกระทบสิ่งใดแล้วต้องมีสติยับยั้งอารมณ์ความรู้สึกอันนั้นให้ได้ ถ้าใครมีสติสัมปชัญญะ
ยับยั้งอารมณ์ความรู้สึกที่ผลกระทบความเจ็บช้ำน้ำใจอันนั้นได้ นี่ธรรม วางสิ่งนั้นๆ วางสิ่งนั้นก็
เท่าทันอารมณ์ของตน

แต่คนนะ คนที่ขาดสติ คนที่มีบาปมีเวรต่อกัน เวลาผลกระทบสิ่งใดแล้วมันทนไม่ได้ ทน
ไม่ได้ ในสังคมในปัจจุบันนี้ เวลาเดี๋ยวนี้โลกเจริญ กล้องโทรศัพท์ต่างๆ มันจะจับภาพได้ทั้งสิ้น
เวลาจับภาพได้แล้วนะ อารมณ์ชั่ววูบๆ เพราะอะไร

เพราะมันเห็นความกักขฬะของคนที่เวลาโทสะมันรุนแรง เห็นความกักขฬะที่เวลาคน
เข้าปะทะกันโดยอารมณ์ โดยทะเลาะเบาะแว้งกัน เพราะมันเห็นมันมีหลักฐาน อารมณ์ชั่ววูบๆ
ยกมือไหว้อย่างเดียวเลยละ แต่เวลาขาดสติ ถ้ามันยับยั้งไม่ได้ นี่ความขาดสติยับยั้งไม่ได้

ถ้าเราศึกษามา ศึกษามาแล้วเราฝึกหัดของเราขึ้นมา เราพยายามประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมาๆ นะ แล้วถ้ามันทำสมาธิเป็นทำสมาธิได้ คนไม่มีวาสนาว่าสมาธินี้เป็นนิพพาน พระพุทธศาสนาสอนให้ปล่อยวางๆ การปล่อยวาง ปล่อยวางมาจากเริ่มต้น การฝึกหัดปล่อยวางอย่างนี้ถ้ามีสติปัญญา ถ้ามีสติปัญญาเท่าทัน มันก็เป็นปัญญาอบรมสมาธิ เป็นปัญญาอบรมสมาธิ

แต่ในการประพฤติปฏิบัติขึ้นมา จิตที่เวียนวอยตายเกิดในวัฏฏะ จิตนิสัยของคนมันแตกต่างกันไป การทำความสงบ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐมาก องค์สมเด็จพระสัมมา-สัมพุทธเจ้าหูตากว้างไกลมาก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงวางการทำความสงบ ๔๐ วิธีการ การทำความสงบ ๔๐ วิธีการ ๔๐ วิธีการเอาไว้เพื่อจิตนิสัยของสัตว์โลก จิตนิสัยของสัตว์โลกไม่มีหนทางเดียว ไม่มีชนิดเดียว

การทำความสงบ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่ได้ตรัสรู้ ฤๅษีซีไพรเขาทำฌานสมาบัติ ทำฌานสมาบัตินั้นมันเป็นฌานโลกีย์ ฌานโลกีย์มันทำมาจากกิเลส แล้วกิเลสทำโดยสังขละความตั้งใจ พวกมนต์ดำเขามีสังขละความจริงของเขา เขามีสังขละความจริง การกระทำทุกๆ ประเภทต้องมีพื้นฐานจากสมาธิ

ถ้าไม่มีพื้นฐานจากสมาธิ สิ่งที่เกิดขึ้นถึงว่า “จิตนี้แก้ได้ยากนัก จิตนี้เป็นได้หลากหลายนัก จิตนี้มีหัตศวรรษนัก” ถ้ามันเกิดกำลัง เกิดสมาธิขึ้นมา แต่มันเป็นเรื่องฌานโลกีย์ เพราะอะไร เพราะไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่มีปัญญา มันไม่ใช่ศีล ไม่ใช่สมาธิ ไม่ใช่ปัญญา มันเป็นสมาธิ สมาธิโดยทิวฐิมานะ สมาธิโดยกิเลสตัดทอนความทะยานอยาก สมาธิโดยมนุษย์ ว่ามนุษย์เป็นผู้วิเศษ วิเศษกว่ามนุษย์คนอื่น

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในปาราชิก ๔ อวดอุตริมนุสธรรมเกิดจาก ฌาน สมาธินี้แหละ ฉะนั้น มนุษย์ธรรมดาถึงทำไม่เป็นไง ถ้ามันเป็นขึ้นมา มันก็อุตริมนุสธรรม คือธรรมเหนือมนุษย์ มนุษย์ถ้าทำสมาธิได้มันเหนือมนุษย์ปกติเลยละ เพราะมันอยู่ในปาราชิก ๔ ไม่ให้อวด แต่ถ้ามันเป็นจริงของมันขึ้นมา

นี่พูดถึงว่า ถ้าสมาธิมันทำไม่เป็นมันเลยเป็นธรรมมิตรภาพเลย เป็นมิตรภาพกับกิเลส แล้วเพราะทำสมาธิไม่เป็น ถ้าทำสมาธิเป็น เรื่องอย่างนี้จบ เพราะการทำสมาธิมันรู้ว่าสมาธิเป็นอย่างไร ถ้าทำสมาธิไม่เป็น “ก็เราวางแล้ว เราไม่ต้องขวนขวาย เราไม่ต้องดิ้นรน เพราะเราวางแล้ว จิตประภัสสะ จิตประภัสสร มันเป็นธรรม” แล้วของใครล่ะ? ของใคร?

อันนี้เป็นธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เทศนาว่าการตั้งแต่อนุปปพิทกถา คนที่ภาวนาไม่เป็นท่านให้ฝึกหัดก่อน ให้มีศรัทธามีความเชื่อ ความเชื่อในพระพุทธานุศาสน์ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ให้เชื่อนรกสวรรค์ ให้เชื่อต่างๆ แล้วทำบุญกุศลท่านจะบอกเป็นสเต็ปๆ ไปเลย ถ้าทำดี ทำดีไปเกิดบนสวรรค์ ให้ถือเนกขัมมะ จิตใจควรแก่การงานถึงจะแสดงอริยสัจ ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์

นี่ไง ถ้าจิตไม่สมควรแก่การงาน จิตไม่ตั้งมั่นเพราะทำสมาธิไม่เป็น ทำสมาธิไม่เป็นจะยกขึ้นสู่วิปัสสนาอย่างไร จะทำกันอย่างไร จะให้ยกขึ้นสู่วิปัสสนา เอาอะไรยก แล้วเอาอะไรทำ

มันก็เป็นสิ่งที่ว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทอดธุระ ทอดธุระเพราะสังคัม เพราะสัตว์ เพราะสิ่งมีชีวิตเวลามันคิดมันก็คิดแบบวิทยาศาสตร์ คิดแบบผู้เรียนจบ ๙ ประโยค “ก็เรียนแล้ว ก็มีปัญญาแล้ว ก็รู้แล้ว” แต่รู้ว่าธรรมมิตรภาพ รู้โดยกิเลส เรียนสิ่งใด รู้สิ่งใด กิเลสมันก็รู้ด้วย นี่สมมุติบัญญัติ แล้วอะไรเป็นจริงล่ะ ธรรมมิตรภาพไง

แต่เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทวนกระแสกลับหมดเลย ทวนกระแสกลับ ผู้ที่ยังไม่เข้าใจ ผู้ที่ยังไม่ลึกซึ้งในพระพุทธานุศาสน์ก็สอนเรื่องทาน อนุปปพิทกถา จนจิตควรแก่การงาน ขณะอนุปปพิทกถาหรือแสดงธรรมขึ้นมา ผู้บรรลุนิโรธะ ผู้บรรลุนิโรธะ เยอะแยะมากมายมหาศาล มากมายมหาศาลเพราะว่าจิตใจเขาพร้อมแล้ว

สิ่งที่ว่าถ้าทำความสงบของใจเข้ามา ใจสงบระงับแล้ว ท่านก็แสดงสัจจะ อริยสัจจะเลย สัจจะ อริยสัจจะ เห็นไหม สมาธิจับ ปัญญามันตัด นี่ไง เวลาแสดงธัมมจักขุ ทำไมพระอัญญา

โกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรมองค์เดียวละ เพราะอะไร กิจจญาณ สัญจญาณมันเกิดขึ้นถ้าเป็นจริง

มันไม่ใช่ธรรมมิตรภาพ กิเลสเป็นเรา เราเป็นกิเลส จับต้องสิ่งใดไม่ได้เลย กิเลสล้วนๆ แล้วก็สมอ้างไปเรื่อย แล้วหน้าด้านนะ หน้าด้านหน้าทน หน้าด้านหน้าทนเพราะอะไร เพราะโดยธรรมชาติคนไม่เคยรู้ไม่เคยเห็นสิ่งใดพูดโดยที่ตัวเองไม่รู้มันผิดอยู่แล้ว แล้วถ้ามันผิดอยู่แล้ว ไม่สงสัยเลยหรือ ใ้ที่ว่าหน้าด้านหน้าทนเพราะมันผิด

ถ้ามันถูกละ ถ้ามันถูกมันจะไม่มีขัดไม่มีแย้งกันไง มันไม่มีขัดไม่มีแย้งกันที่ว่า เวลาหลวงตาพระมหาบัวท่าน เห็นไหม มีขณะหรือไม่มีขณะ อ้าว! ถ้ามีขณะ มีขณะ เห็นไหม ดูพระอัญญาโกณฑัญญะสิ สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายทั้งปวงต้องดับเป็นธรรมดา ขณะที่มันดับ มันขาดนั้นนะ เพราะมันขาด องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอุทานเลย “อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ” ปัญจวัคคีย์อีก ๔ ‘ไม่รู้ เพราะไม่มีขณะ ไม่มีข้อเท็จจริง

ถ้ามันเป็นจริงมันไม่ขัดไม่แย้ง แต่นี่ทั้งขัดทั้งแย้ง นี่ขัดแย้งในการกระทำนั้น ขัดแย้งในการก้าวเดินของจิต จิตมันไม่มีตัวไม่มีตน แล้วยกขึ้นสิ่งใดมันก็ไม่มีการกระทำใดๆ ทั้งสิ้น มันถึงขัดถึงแย้งว่า “พวกเราไม่ต้องมีขณะก็ได้ ใ้พวกมีขณะก็ให้เขามีขณะกันไป เราไม่ต้องมีก็ได้” ไม่ต้องมีก็ได้ก็ธรรมมิตรภาพไป เป็นมิตรภาพกับกิเลสไป แล้วกิเลสมันก็ครอบงำ “วางแล้วๆ ไม่ต้องเดินไม่ต้องร่น ไม่ต้องขวนไม่ต้องขวย แล้วนี้มารยาท มารยาทดีงาม”

ไม่รู้มันสงสัยนะ ตามข้อเท็จจริงนะ ตามข้อเท็จจริงคนจะพูดสิ่งใดก็แล้วแต่มันพูดไปเถอะ แต่โดยข้อเท็จจริงสงสัย ถึงบอกว่าหน้าด้านหน้าทน

ถ้าเป็นข้อเท็จจริงมันเป็นอย่างไร มันไม่มีขัดไม่มีแย้ง ไม่มีขัดไม่มีแย้งกับธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่มีขัดมีแย้งกับคำอบรมบ่มเพาะของหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ไม่มีขัดไม่มีแย้งกับครูบาอาจารย์ที่เป็นเพชรน้ำหนึ่งๆ เพชรน้ำหนึ่งพระอรหันต์มีหนึ่งเดียวเท่านั้น

พระอรหันต์จะต้องสมุจเฉทปหาน ขั้นที่ ๑ เป็นโสดาบัน ขั้นที่ ๒ เป็นสกิทาคามี ขั้นที่ ๓ เป็นอนาคามี ขั้นสุดท้ายเป็นพระอรหันต์ สมุจเฉทปหาน เพราะการสมุจเฉทปหานคือการชำระล้างกิเลส ตัดป่าถางป่า ไม่ได้ตัดต้นไม้แม้แต่ต้นเดียว ตัดกิเลส กิเลสเป็นนามธรรม แต่มีจริง ๆ นะ แล้วลึกลับซับซ้อนด้วย

ลึกลับซับซ้อนจนผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ ปฏิบัติเพื่อบูชากิเลส ปฏิบัติไปเพื่อความจำนนกับกิเลสเพราะอะไร เพราะความไม่รู้ของตนไง เพราะความไม่รู้คืออวิชชา แล้วก็ไปบูชากับความไม่รู้ แล้วก็ไปผูกสัมพันธ์ไมตรีกลายเป็นธรรมมิตรภาพ มันไม่ใช่ธรรมจริง

ธรรมจริง เอโก ธมฺโม ธรรมเป็นหนึ่ง ไม่มีสอง พระอรหันต์ทุกประเภทถึงมีคุณธรรมในหัวใจ หลวงตาพระมหาบัวท่านทำงานยิ่งใหญ่ขนาดไหน ท่านไม่ปรึกษาใคร เพราะท่านปรึกษาธรรมในใจของท่าน เพราะท่านมี เอโก ธมฺโม ธรรมในหัวใจ วิมุตติสุขเต็มหัวใจ ของจริง

ของปลอม อยากจะทำให้เหมือนของจริง มันเลยไม่จริงไง สั้นไหวไปทั่ว การแสดงออก คลาดเคลื่อนทุกกรณี ถ้ามันคลาดเคลื่อนนั้นนะ พอคลาดเคลื่อนมันไม่แน่ใจในตัวเองหรือก ไม่รู้ถามไม่ได้ ไม่รู้ตอบไม่ได้ ไม่รู้แสดงธรรมขายแต่ความไม่รู้ ปล่อยไก่เป็นข่งๆ แต่เพราะสังคมอ่อนด้อย สังคมไม่มีสติปัญญาเท่าทัน มันก็ไม่มีสิ่งใดเป็นข้อเท็จจริงใจ

แต่เวลาหลวงตาพระมหาบัวท่านอบรมบ่มเพาะลูกศิษย์ ผู้รู้เขามีอยู่นะ ผู้รู้หมายความว่าผู้ที่ประพฤติปฏิบัติได้ตามความเป็นจริง นี่เขาจะรักษาหัวใจของเขา เขามีอำนาจมีวาสนาของเขา เขาประพฤติปฏิบัติของเขา เขาประพฤติปฏิบัติตามธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปฏิบัติธรรมเพื่อบูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปฏิบัติธรรมเพื่อสมควรแก่ธรรม

ตั้งสติ แล้วฝึกหัดคำบริกรรมของเขา แล้วฝึกหัด ถ้าคำบริกรรมของเขา ถ้าคำบริกรรมมันขัดมันแย้ง เขาก็ใช้ปัญญาอบรมสมาธิของเขา เวลาใช้สติปัญญาอบรมสมาธิของเขา จิตเขาหยุด จิตเขาหยุด จิตเขาหยุดนั่นคือสมาธิ แล้วพยายามฝึกหัดบ่อยครั้งเข้า บ่อยครั้งเข้า การ

หยุดน้ำมันจะขยายเวลามากขึ้น การหยุดนี้ มันหยุดแล้ว ถ้าหยุดแล้วมันไม่มีสิ่งใดเป็นที่เกาะ ก็ให้พุทโธต่อเนื่องไป พุทโธต่อเนื่องไป แล้วถ้ามันพุทโธต่อเนื่องไปแล้วเกิดความฟุ้งซ่าน เราก็กลับไปใช้ปัญญาอบรมสมาธิ

เพราะปัญญามันเท่าทัน เท่าทันแล้วถ้ามันมีช่องว่าง ช่องว่างที่จิตมันหยุดแล้ว เราก็ใช้คำบริกรรมของเรา ใช้คำบริกรรมเพราะจิตมันเกาะไป จนฝึกหัด ฝึกหัดจนมันมีกำลังของมัน พอมีกำลังของมันนุ่มไปให้เห็นสติปัญญาฐาน ๔ ตามความเป็นจริง ถ้าน้อมไปเห็นสติปัญญาฐาน ๔ ตามความเป็นจริง ถ้ามั่นจับต้องได้ตามความเป็นจริงของมัน มันมหัศจรรย์ มันสะเทือนกิเลส กิเลสมันวุ่นวายเลย กิเลสอายุมากเลยละ กิเลสมันหลบทันทีเลยละ ถ้ามั่นจับได้ แล้วผู้ที่จับได้มันมหัศจรรย์ถึงผลการกระทำของเรา

เวลาเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราร้องทุกข์กันตลอด “ทำสมาธิได้ยาก ปฏิบัติได้ยาก ปฏิบัติแล้วไม่ได้ผล ปฏิบัติแล้วล้มลุกคลุกคลาน” ล้มลุกคลุกคลานมันก็เป็นอำนาจวาสนา ล้มลุกคลุกคลานก็บัว ๔ เหล่าไง บัว ๔ เหล่า สายบัวของใครสั้น สายบัวของใครยาว ถ้าสายบัวของใครยาวมันก็จะพ่นน้ำไป สายบัวที่มันสั้น มันสั้นมันก็ต้องพยายามดำเนินตนของตนให้พ้นจากน้ำขึ้นมาให้ได้

การประพฤติปฏิบัติมันทุกข์มันยาก มันทุกข์ยากก็เพราะว่าอำนาจวาสนาของคน แล้วถ้ามั่นเป็นความจริง ความจริงขึ้นมา เวลามันสงบ สงบบ่อยครั้งเข้า สงบบ่อยครั้งเข้า เวลามันน้อมไปเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม เพราะจิตสงบแล้วถ้ามั่นจับเวทนาได้ เวทนาสักแต่ว่าเวทนา

แต่เวลาถ้าจิตยังไม่สงบ เราพยายามทำความเข้าใจเข้ามา เวทนาเป็นเรา เราเป็นเวทนา เห็นไหม ธรรมมิตรภาพไง ธรรมมิตรภาพมันเป็นมิตรภาพกับกิเลส กิเลสมันปลิ้นมันปล้อน มันหลอกมันลวง เวลาเราทำความเข้าใจของเราเข้ามา ถ้าใจมันไม่สงบจะจับเข้ามา เราไปเป็นมิตรภาพกับเวทนา เพราะเวทนาเป็นเรา เราเป็นเวทนา เราก็ทุกข์เราก็กาย

เราก็พยายามพุทโธๆ เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิ เราแยกจากเวทนา เวทนาเป็นเวทนา จิตเป็นจิต ถ้าเวทนาเป็นเวทนา จิตเป็นจิต จิตก็สงบตัวลง

แต่ถ้าเวทนาเป็นเรา เราก็เจ็บ เราก็ปวด เราก็ช้ำ เราก็มีความทุกข์ความยาก แล้วเวลาที่เรามีความทุกข์ความยาก เรามีเวทนาอยู่แล้ว ก็เลสก็ช้ำเต็ม ก็เลสมันช้ำเต็มมันก็ผูกมัด มันก็ผูกมัดมันก็มัดให้เวทนามันมีความทุกข์มากขึ้น เวทนามีความเจ็บช้ำน้ำใจมากขึ้น แล้วเราไม่มีอำนาจวาสนา เราทำแล้วเราไม่มีประโยชน์กับเรา ก็เลสมันเหยียบมันย่ำมันทำลายทั้งสิ้น

ถ้าคนมีสติมีปัญญา ฝึกหัด ถ้าจิตมันสงบแล้ว เวทนาไม่ใช่เรา จิตคือจิต เวทนาคือเวทนา แล้วถ้าผู้ที่ปฏิบัติมันมีอุบายวิธีการ การทำ เห็นไหม พิจารณากายก็ได้ พิจารณาเวทนามีได้ พิจารณาจิตก็ได้ พิจารณาธรรมก็ได้ ถ้าจิตสงบแล้ว พอมันไปจับเวทนา อ้าว! คราวนี้เวทนาไม่ใช่เรา เวทนามีเป็นเวทนา มันก็เป็นอาการอันหนึ่ง เวลาจิตของเรามันก็เป็นจิตของเรา

มันมีกำลังสมาธิอยู่ เห็นไหม ถ้ามันจับเวทนา เอาเวทนา เวทนามีเป็นอาการอันหนึ่ง อาการที่เกิดจากการนั่ง เกิดจากการทนอยู่ไม่ได้ มันถึงเกิดความทุกข์ ถ้าเวทนามันคือความทุกข์ความไม่พอใจต่างๆ ถ้ามันจับมันได้มันพิจารณา พิจารณาช้ำแล้วช้ำเล่า มันฉลาดขึ้นมา

อ้าว! เวทนาเป็นอาการเฉยๆ แล้วเราไปลุ่มหลงมันทำไมละ แล้วคนที่ไปลุ่มหลงมันคือใครละ ก็ไอ้ตัวโง่โง่ ก็ตัวเราไง เพราะตัวมันโง่ เพราะมันโง่เขลาเบาปัญญา มันถึงไปเสวยอารมณ์ มันถึงไปเสวยความทุกข์ความยากความเจ็บความป่วย

แล้วมันพิจารณาไป ถ้าพิจารณาไป พิจารณาช้ำแล้วช้ำเล่า ถ้ามันเสมอกันมันสักแต่ว่า มันเกิดอาการชา ชา แต่ไม่เจ็บไม่ปวด แต่ถ้ามันพิจารณาของมันนะ เราถอนกลับมาพิจารณา ถ้ามีสัมมา-สมาธิพิจารณาช้ำแล้วช้ำเล่านะ เวทนาสักแต่ว่าเวทนา มันปล่อยเวทนาได้มันก็สงบตัวลงนะ

เวลาใช้ปัญญาอบรมสมาธิ มันใช้ปัญญาอบรมสมาธิอย่างหนึ่ง แล้วใช้คำบริกรรม เราใช้คำบริกรรม บริกรรมพุทโธๆ ให้จิตเกาะพุทโธให้เป็นสมาธิขึ้นมาได้ สมาธิเป็นกำลังอันหนึ่ง

เวลาเกิดใช้ปัญญา ใช้ปัญญา ในเมื่อเราจับเวทนา มันเห็นสติปัญญา ๔ คือมันจับแล้วมันเห็น กิเลส กิเลสคืออะไร คือไอ้โง่โง่ ไอ้โง่ ไอ้โง่ที่อยู่กับจิต ไอ้อวิชชา ไอ้คนโง่ๆ มันไปทำความสัมพันธ์ไมตรีเป็นมิตรภาพต่อกัน แต่เราไม่ทำกับมัน

**ตัดป่าทางป่า ไม่ได้ตัดอะไรเลย การฆ่ากิเลส องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ยกย่องสรรเสริญ การฆ่ากิเลส องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนา ปรารถนา
หรือสัตว์ชนสัตว์หรือสัตว์ชนสัตว์พวกนี้ หรือสัตว์ชนสัตว์ไอ้โง่เขลาเบาปัญญา**

ถ้ามันโง่เขลาเบาปัญญา ไอ้โง่นี้มันไปเสวยอารมณ์ มันคิดว่าเป็นเรา ถ้ามันพิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่า มันปล่อยๆ มันปล่อย ตทั้งหมดหนาน ถ้าตทั้งหมดหนาน มันปล่อยแล้วก็มีความสุข ปล่อยแล้วอย่าชะล่าใจ ปล่อยแล้วเราก็ตรวจสอบ ถ้าไม่หน้าด้านไม่สวมรอย ไม่อ้างอิง มันขัดมันแย้ง แต่ถ้ามันเป็นความจริงมันไม่ขัดไม่แย้ง

เราพิจารณาซ้ำ เพราะเวทนาเวลามันปล่อยแล้วเดี๋ยวมันก็เกิดอีก หลวงตาพระมหาบัว ท่านนั่งตลอดรุ่ง ๔ ชั่วโมงหลานมันมา พิจารณาจนมันปล่อยวางหมด ๖ ชั่วโมง เดี่ยวพอมันมา ๑๐ ชั่วโมง เดี่ยวพอมันมา เวทนาที่มาที่ใหญ่ขึ้น ยิ่งใหญ่ขึ้นมันจะเจ็บปวดมากขึ้นๆ มันจะทดสอบนะ มันจะทดสอบว่า ไอ้โง่ที่ว่ามันฉลาดมันปล่อยวางได้นะ มันยังฉลาดจริงหรือเปล่า กิเลสมันไม่ยอมแพ้ใครง่ายๆ หรือก แก่นของกิเลสนะ

เวลาวิปัสสนาซ้ำแล้วซ้ำเล่า เดี่ยวมันก็ดี เดี่ยวมันก็ร้าย เดี่ยวมันก็พอใจ เดี่ยวมันก็โดนหลอก เดี่ยวเราก็เท่าทันมัน เดี่ยวเราก็ล้มลุกคลุกคลาน เดี่ยว เดี่ยวอยู่เรื่อยเลย เดี่ยวอยู่เรื่อย เพราะว่าทดสอบ การปฏิบัติมันมีการปฏิบัติซ้ำ

ชิปปาปัญญา ผู้ที่ปฏิบัติง่ายง่าย ท่านประพฤติปฏิบัติแล้วท่านพิจารณาของท่านคนเดียว ชาติ! มหัทศวรรษนะ นั่นคืออะไร สายบัวที่มันยาวไง สายบัวที่ยาวมันใช้เวลาที่สะสมขึ้นมาจนพ้นจากนั้นนะ เขาสร้างบุญของเขาма ทุกคนสร้างมาทั้งนั้น มากหรือน้อย ถ้ามันน้อย เราก็อย่าน้อยเนื้อต่ำใจ เพราะทำมาเอง ไม่มีใครทำให้ได้ ต่างคนต่างทำ

แต่ในปัจจุบันนี้มีอำนาจวาสนา มีอำนาจวาสนาเพราะเราปฏิบัตินะ การปฏิบัติคนไม่ทำ
หรือใครจะเอาทุกขใส่ตัว ไม่ใช่คนโง่ คนฉลาดจะเที่ยวรอบโลก จะหาแต่ความสุข ไม่มีสุขจริง
หรือ เสียเวลาเปล่า

ของจริงมันอยู่ที่นี้ ของจริงนะ สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี จิตเคยสงบระงับบ้างแล้วมัน
จะฝังใจไป คนที่ทำความสงบของใจได้ แล้วถ้าอายุชยเขาถึงเวลาของเขา ถ้าเขามี
สติสัมปชัญญะเข้ามาถึงจุดนี้ เขาเกิดบนพรหม พรหมมีชั้นเดียว สมาธิคือชั้นหนึ่ง สมาธิมี
ความรู้สึกหนึ่งเดียว ถ้าเข้าถึงสมาธิก็เกิดบนพรหม พรหมปุถุชนนะ

แต่เวลาพิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่าๆ อย่างเวทนาเวลาพิจารณาเวลามันขาด ขาดที่เวทนา
ขาดที่กาย ขาดที่จิต ขาดที่ธรรม ขาดเหมือนกัน ขาดอันใดอันหนึ่งมีผลเท่ากันหมด ขาดอันหนึ่ง
รู้ทั้ง ๔ อย่าง ขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เวลามันขาด สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สิ้นพตปราคมาส กายไม่ใช่
เรา เราไม่ใช่กาย ชั้น ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ชั้น ๕

**ไอ้ที่พูดกันปากเปียกปากแฉะ ถ้ามันเป็นจริงมันต้องรู้จัก ไม่รู้พูดไม่ได้ ไม่รู้ถาม
ไม่ได้ แล้วถ้ามันรู้ มันรู้จริงของมัน เวลามันขาด กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์
จิตรวมลง พระโสดาบันอีก ๗ ชาติ มันประกาศกลางหัวใจเลย รู้เต็มหัวอก แล้วมันไม่รู้
ได้อย่างไร ถ้ามันรู้ชัดขนาดนี้มันจะไปเป็นมิตรภาพกับกิเลสใหม่**

“อาณนที เธออย่าเสียใจไปเลย อีก ๓ เดือนข้างหน้าเขาจะทำสังคายนา เธอจะได้เป็น
พระอรหันต์ในวันนั้น” การเป็นพระอรหันต์ขึ้นมา เห็นใหม่ การประพฤติปฏิบัติขึ้นมาก้าวเดิน
ต่อไป

แต่ในเมื่อถึงพุทธกาล ครูบาอาจารย์ของเรา เห็นใหม่ โสดาบัน สกิทาคามี อนาคามี ถึง
สิ้นกิเลส เวลาทำนประพฤติปฏิบัติไป สังโยชน์แต่ละชั้นแต่ละตอนมันละเอียดมันลึกซึ้ง มัน
ครอบงำ มันมหัศจรรย์ ถ้าเป็นความจริง มันจะเกิดความมหัศจรรย์ มหัศจรรย์มาก

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านทำของท่านถึงที่สุดแห่งทุกข์ คณะสงฆ์เข้าพรรษา อธิฐานพรรษา ออกพรรษานี้มหาปวารณา ปวารณาคณะสงฆ์นะ แล้วคณะสงฆ์รักกัน ผูกพันกัน ผูกพันกันด้วยธรรม ไม่ได้ธรรมมิตรภาพ ธรรม เอโก ธมฺโม ธรรมหนึ่งเดียว ไม่มีสอง ธรรมอันเอก เอกธรรมนะ ไม่ใช่เอกที่เราพอใจ นี่หนึ่งเดียวเท่านั้น ไม่มีสอง ไม่มีมิตรไม่มีสหาย เหนือวิภวภูชะ เหนือโลก วิภวภูชะ แล้วมันจะไม่รู้ได้อย่างไร มันรู้แจ้ง โลก โลกนอกและโลกใน

นี่โลกนอกๆ นะ โลกนอกคือสังคม ธรรมมิตรภาพไง มีถนนมิตรภาพเป็นการผูกมิตร ไม่ตรีต่อกัน ส่งเสริมกันเพื่อความเจริญอกงาม ไร่ประเทศที่ด้อยพัฒนาก็อยากจะมี ความเจริญ เจริญจริงๆ เป็นถนนที่ดีที่สุดในประเทศไทย แต่ไอ้กิเลสไอ้ผู้แสวงหาผลประโยชน์มันขมขื่น บังคับไปทำลายคนรอบข้างหมดเลย มิตรภาพผลประโยชน์มันทั้งสิ้น มิตรภาพของกิเลสไง ไม่รอดพ้นจากอำนาจของมันเลย

เกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา บวชเป็นพระนักรบ เป็นลูกศิษย์กรรมฐาน วางหมดแล้ว วางโดยอ้างอิงเอง วางโดยอารมณ์ความรู้สึกของตน มันไม่มีสิ่งใดเป็นจริงเป็นจัง นี่ไงคนที่เขาประพฤติปฏิบัตินะ เท่าทันอารมณ์ของตน จบแล้ว

สำนักปฏิบัติต่างๆ แค่ว่าทันความรู้สึกเท่านั้นแหละ เท่าทันแล้วมันเหลืออะไรละ เหลืออีกทั้งหมดเลย เหลือสิ่งอีกทั้งหมดที่ยังมีอยู่ครบถ้วนบริบูรณ์เลย ครูบาอาจารย์ท่านบอกปฏิบัติ ไม่ได้สะกิดกิเลสเลย กิเลสไม่ได้ถลอกเลย ไม่มีเลือดออกซิบๆ ไม่มีเลย เต็มสมบูรณ์ มิตรภาพ กิเลสเป็นเรา เราเป็นกิเลส “วางหมดแล้ว ไม่ต้องขวนขวาย” คำว่า “ไม่ต้องขวนขวาย ไม่ต้องค้นคว้า” มันบอก นี่คำพูดตนเองมันประกาศเองว่าจริงหรือเท็จ

แต่ถ้าเป็นหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ของเราท่านประพฤติปฏิบัติมาตั้งแต่ต้นทางนะ ธรรมะอยู่ฟากตาย ธรรมะอยู่ฟากตาย คนที่ประพฤติปฏิบัติจริงๆ เวลากิเลสมันต่อสู้กับเรา แล้วถึงที่สุดถ้ามันเพลียงพล้านะ เพลียงพล้านี้คือเรามีสติ มีสมาธิ มีปัญญา ที่ใช้ปัญญาเป็น ภาวนามยปัญญา กำลังรุกอย่างแรง

รุก เห็นใหม่ ระหว่างกองทัพกิเลสกับกองทัพธรรมกำลังต่อสู้กัน มันจะบอกเลยนะ “เอ็ง จะตายแล้วแหละ เอ็งสู้ไม่ไหวแล้วแหละ ปฏิบัติไปแล้วมันจะพิกarrenะ ปฏิบัติไปแล้ว ไฉ่! พรงนี้ พรงนี้ขาหักเลย” นีตายไง มันเอาตายมาอ้างอิงตลอด ครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมนะ “อะไรตาย ก่อน ตายหลัง ขอคุณิดหนึ่ง” มันจะอ้างอย่างไรรนะ ปัญญา มันเท่าทันหมด แล้วมันไม่กลัวไง ฟากตาย

ไฉ่นี้วางแล้ว ไม่ต้องดิ้นรน ไม่ต้อง ไม่ต้องทำอะไรเลย แล้วจะเอาคุณธรรมมาจากไหน แล้วมันจะเป็นจริงตรงไหน แสดงว่าตัวเองสุขเอาเผากิน ทำอะไรสะเปะสะปะ เพียงแต่มาแอบ อิงมาแอบแนบอยู่กับกรรมฐาน เขาว่าเป็นลูกศิษย์กรรมฐาน แต่ผลการปฏิบัติแบบกรรมฐานมัน ไม่มี มันเป็นมิตรสหายกับกิเลสไง ธรรมมิตรภาพ เอวัง